

Claus Berg

Af Himmel og Hav

Tilfældet vil, at Mia det forår, i lighed med Adam og talrige andre, særligt blandt byens ungdom, står og mangler et sted at bo. Hun er blevet sat ud af sit værelse.

Modsat Adam har Mia gjort alt, hvad der står i hendes magt for at finde sin egen, lille lejlighed, frem for et værelse til ågerpris for en begrænset periode; til nu har hun ikke haft heldet med sig. Til gengæld er hun blevet opmærksom på alle de opslag, der hænger rundt på byens hegn og plankeværker, mure, døre og så videre, for ikke at tale om dem, der kan ses på opslagstavler i supermarkeder, på biblioteker, med mere. De hænger der som vidnesbyrd om bolig manglen i byen, ofte lokkende med en dusør af varierende størrelse, udformede mere eller mindre kulørte eller måske desperate, alt efter kreatørens og ikke mindst situationens alvor, og alle bønligt tilspørgende: er der da ikke, i hele byen, et nogenlunde rimeligt sted at bo, der er til at betale?

Mia er ingen undtagelse, når det kommer til denne art opslag. Kun har hendes egne af slagsen den hage, at de, ud over at drukne i mængden, har anført en træffetid – aften og nat – uden for hvilken hun ikke er på arbejde og ikke kan nås telefonisk; et ikke uvæsentligt handicap i en så hård konkurrence.

Men Mia har trods alt opslag nok, og opslagene skal op og hænge; hun har stået på egne ben alt for længe til at leve på andres nåde, og bo, som man siger, på en sofa. Så hellere bo i sin skuldertaske, hvilket hun gør lige for tiden, med hår- og tandbørste, rene trusser, sminke, papir og kuglepen, tamponer, cigaretter og ild, og hvad hun nu ellers behøver.

Mia passerer Frederiksberg Station. Det er morgen, hun er enkelt og praktisk klædt på, med vindjakke, bukser og flade sko – hun plejer at klæde sig dristigt; lige siden hun gjorde kassen op og fik fri fra sit job i nat, har hun vandret rundt uden hvile. Nu er hun træt, hendes fødder er tunge, og hendes ømme, hævede ben er umiddelbart ikke noget fortrin.

Men Mia har trods alt stadigvæk ben, der kan gå, når det kommer til stykket. Og har man nu et par ben som Mias, får man oven i købet visse tilbud af slagsen, som følger: "Hvis ellers du er dygtig nok til at holde hus, og sprede dine ben, med passende, jævne mellemrum, så kan du blive installeret, kvit og frit, på en kostbar adresse, med øjeblikkelig virkning."

Mia passerer Frederiksberg Rådhus, da klokken slår kvart over otte. Rådhusuret klingrer sprødt. Påskeliljerne folder sig ud, i deres tunge kummer. På venstre hånd ligger Fjerde Maj Kollegiet, og siden hen følger gadekæret, bag hvilket Frederiksberg Have ligger og ulmer i solen.

Mia lader opslag være håbløse opslag. Hun følger stien langs gadekæret og træder så ind i den gamle have, hvor hun standser et kort øjeblik og ser sig til højre og venstre.

To fyre kommer joggende i hastigt trav i Mias retning på stien. Mellem træer og buske ser jordens dække af sarte, hvide anemoner, iblandet smørgul hasselurt, kun alt for blødt og indbydende ud. Hun kunne have lagt sig hen for at dø af træthed på stedet, men nøjes med at sende blomstersengen ét eneste længselsfuldt øjekast, inden hun strækker lemmerne dovent og fortsætter lidt hen af stien.

Hist og her i haven er der, selv i den tidlige morgenstund, andre end hende på færde: et par, hånd i hånd, med en barnevogn, og en nikkende pensionist på en bænk. Mia nikker tilbage. Sådan! Vær så god at passere.

Og hvilket røre er der ikke også både i det klare, blå himmelrum og på vandløbenes bugtede flader. Ænderne sejler lystigt forbi. Der er skrigende måger for oven og skræppende gæs for neden. Der er allehånde fugle og tungemål annoncerende både dette og hint, med henholdsvis inviterende eller grove, afskrækkende stemmer. Tag for eksempel de to balstyriske blishaner, midt i den mørke kanal, der pisker både vand og en særlig til årstiden hørende stemning op. Det ligner et spørgsmål om liv eller død, samt om den skræppende lokkehønes ultimative kærlighedsgunst: sidste udkald for jer, mine herrer. Snart sagt samtlige af jeres frænder har allerede deres på det tørre, i form af flittigt rugende mager på småbitte øer af kviste og grene, foret med blødt materiale.

Og hønen er ikke helt uinteresseret, ligesom den tavst betragtede Mia ikke er komplet upåvirkelig: de to kavalerer gør haneben, forsøger med alle tænkelige kneb hver især at grønne deres hoser; det lille drama, der udspiller sig for øjnene af hende, kan for en stund få hende til at glemme sig selv og sine trætte fødder. Således gør den alvorligt bekymrede ind imellem bedst i blot at lade tankerne flyve og fare – som fiskehejren, der nu kommer sejlene gennem luften med halsen krum bag det spidse næb og de lange ben bøjede bagud – ligesom den søgende ind imellem må afstå fra sin videre søgen, for selv at kunne blive fundet. Således også på denne morgen, hvor Adam får øje, endnu ikke på Mia, men derimod på en statue af den folkekære Kong Frederik VI, der står placeret ved hovedindgangen, i havens modsatte ende.

Kongen er barhovedet, bærer ingen hat, endsige sin funklende krone. Han er klædt i afslappet, irret grønt og hans royale sabel hænger fredeligt ned ved hans side.

Adam står ret. Saluterer kongen. Selv har han haft den store lykke for en gangs skyld at opleve morgengryet, oven i købet fra første parket: han havde således åbnet sit vindue og sat det på sprossen, i morges. Og ude på taget, for øjnene af ham, havde han da set en pude af mos, der voksede imellem to skifersten, og over det hele stod solen.

Han havde længe stirret på puden af mos. Den havde været præcis som en stor åbenbaring. Den havde været et lynende under. En ren og jomfrueligt glinsende pude med uendeligt sarte og lyse små skud, velordnede på rad og række, og alle som én havde de været rettet mod himlens morgenblå hvælving. Og hvis man dertil lagde den matsorte baggrund af skifersten samt den, fra naturens hånd, sjældent gavmilde lyssætning, og stadig i ramme alvor kunne forblive urørt i hjertet, skulle man – havde han tænkt ved sig selv – skamme sig over ikke at være en smule rigere af indre: et sandkorn, en pude af mos på et tag; med seks tilstrækkeligt skærpede sanser, kunne man finde det store i det små, om ikke den hele verden...

Adam træder af foran kongen og ser sig til alle sider. Forude anes det lille, kulørte, kinesiske thehus midt på en ø i en af havens kanaler, og mellem denne og Adam ligger løgplænen som et mægtigt tæppe af blomster bredt ud under solen; de første erantis og vintergækker er allerede afblomstret nu, men har imidlertid haft den godhed at overlade pladsen til hele søer af koboltblå og mørkviolette scilla, iblandet årets andet hold krokus, med mørke- og lysegule øer af henholdsvis påske- og pinseliljer, og så er der grønt for resten.

Adam passerer halvkredsbenkene bag ved den irrede konge. Han følger hernæst gangen til venstre hen forbi Restaurant Josty, hvor Kierkegaard engang havde siddet ved et af de udendørs borde, og røget cigar og filosoferet over sin timelige kærlighed, sin elskede Regine Olsen, med hvem han akkurat havde brudt, i et anfald af vedvarende tungsind.

Adam strækker nakken og kaster et blik over hækken til Jostys; det forekommer ham, i et splitsekund, at han endnu kan ane den velkendte skikkelse inde på terrassen: en lavpuld, bredskygget hat beskytter det uforholdsmæssigt store hoved mod solen og nyfigne blikke. Hovedet balancerer skævt på toppen af en krumbøjet ryg, og op af den kun alt for tomme stol ved siden af det tågede genfærd står paraplyen lænet; Kierkegaard tænder cigaren igen. Beslutter at blive forfatter.

Da synet på ny har fortonet sig, fortsætter Adam lidt på sin vej i ro og mag hen af stien, for hernæst at nå til den skrånende plæne, der, kranset af gamle lindealléer, ligger som optakt til den stejle, plateauinddelte bakke. På toppen af denne ligger det Frederiksbergske Slot i sin vælde: det har til denne dag undergået adskillige om-, til- og udbygninger, for nu at fremstå i sin barokke, italienskinspirerede stil, med pudsede, gule mure og sandstensfarvede detaljer. Engang var det omvendt med farverne her. Han kan se det levende for sig.

To fyre kommer joggende i hastigt trav, i Adams retning på stien; han burde vel se at komme i form, frem for at stå og fortabe sig i anakronistiske syner, men Adam sætter sig hellere i græsset, for på behørig afstand at følge de to motionister med øjnene: de to drejer op langs asfaltstien, der fører i retning af slottet, ad hvilken et par, der ligner til forveksling, nu kommer for fulde firspring i modsatgående retning.

Da Adam har siddet en tid lang i græsset, synker han hen i en drømmende tilstand, hvorunder slottet changerer i farven og nu, som oprindeligt, står pudset op i sandsten, med gule detaljer, ligesom Zoologisk Haves vartegn, udsigtstårnet, der lige før havde knejset stolt over slotets tage, i mørklødet, pommersk fyrretræ, forsvinder for øjnene af ham.

På slotsbakken er motionisterne væk; i deres sted kommer to ekvipager, trukket af kridhvide heste, med stive, knirkende undervogne, over en uasfalteret sti, i et mere adstadigt tempo; Adam nikker åndsfraværende til parret, der netop passerer på stien, hånd i hånd, med en barnevogn, før han vender opmærksomheden mod søen ud for slotsbakkens fod, hvor Kong Frederik VI selv – hvilket Adam nu kan bevidne – giver signal til sit hold af roere om at stævne fra land i en hvid chalup, der, med sit fornemme udstyr, er manden bag roret værdig.

Kongen står i agterstavnen, ulastelig, i admiralsuniform. Under baldakinen foran ham sidder hans dronning og deres to unge døtre. Nye vinde er, her på det sidste, blæst fra Frankrig, indover England og videre til det Frederiksbergske: den regelbundne barokhave, der indtil for nylig var anlagt her, med vinklede vandløb og lige alléer, hvis træer og buske blev klippet tæt og således holdt ganske nede, er nu blevet omlagt fra ende til anden. Træer og buske er helt groet til, ligesom både kanaler og stier slynger sig igennem det decideret romantiske landskab. Kongefamilien tilbringer sommeren, fra løvspring til løvfald, på slottet.

To stolte, hvide svaner og en mere talstærk og broget flok ænder forfølger sig bort fra båden, der sejler foran den kongelige families; i den sidder militærorkesteret og trutter og slår på tromme. Der er en bukken og nejen fra alle broer og alle bredder af havens kanaler, hvor byens bedre borgerskab har stillet sig op for at vinke. Der er en pomp og en pragt over foretagendet. Dannebrog vajer fra agterstavnen, i split, som det jo er kutyme. Roerne funkler, iført matrostøj under de høje hatte, og kongen overstråler dem alle. Han vinker tilbage til borgerskabet, såvel som den drømmende Adam, før han i sidste øjeblik må dukke sig for den første brobue for at undgå en ufrivillig vandgang, for øjnene af alle i haven.

Adam er hvirvlet tilbage i tiden, om ikke snarere ind i en malmstrøm af egne fantasterier. Sådan havde det været, siden han var dreng. Da havde han strejft ved Kronborg med Thor, og drømt han var Holger Danske, der sad parat med sit lynende slagsværd. Kun har han siden

læst sig fordærvet. Han er blevet mere raffineret, og dog er hans stærke indbildningskraft tilsyneladende én og den samme.

Således er det på denne morgen blevet Adam alt om at gøre at forfølge de videre spor, der, oplyste af fortidens stråleglans, stadig løber på kryds og tværs igennem den gamle have; eksempelvis går H.C. Andersen stadig igen mellem bøgernes stammer. Et åndesyn, et sælsomt gespenst, med øjne så små som ærter og den skarpe næse ragende frem under pandens hvælving. Hans påklædning er ligeledes aparte: den mølædte frakke og frakkekraven – ræven bag øret – den høje hat, der ikke er helt fri for buler. Men hvad gør det; der er en duft, en friskhed, bladene er transparente og græsset er så højt. Fuglene synger. Han jubler med. Han slynger sine arme om et af træerne, hvorpå han kysser barken. En mand tæt ved ham siger: "Han er gal!" Det er slotsbetjenten, og Andersen løber forskrækket derfra, tilbage i retning byen, hvor han i tidens løb blandt andet vil nedfælde denne historie.

For dette har Mia jo slet ingen tanke, i hvert fald på nuværende tidspunkt. Til gengæld har hun sin egen historie og tunge bagage at bære rundt på til morgen. Hun stiller sin mørkeblå taske fra sig og sætter sig hen på den næste bæk, i havens nordvestlige hjørne, hvorfra hun med øjnene kan følge den gennem luften sejrende fiskehejre, alt imens hun hviler sine ømme og trætte fødder.

Der er livlig trafik over hejreøen, på modsatte side af kanalen. De store, sølvgrå fugle manøvrerer uhyre behændigt rundt imellem hverandre og træernes toppe, med overmåde dovne vingeslag og en glideflugt så stateligt langsom og graciøs, at det er et under, man aldrig ser nogen af dem styrte til jorden.

Det er ikke godt at vide, hvor mange der er, halvtreds måske, eller flere, men i det mindste ser ingen af dem ud til at være alene. Tværtimod holder de sammen i par, to og to, gennem livet. Der kommer en med en kvist i sit næb, en lille present til dens mage. De gamle reder er under restaurering og nye bliver fermt konstrueret; hvem der dog bare var en fugl, ikke sandt? Det ville én gang for alle kunne løse transport- og boligproblemer. Aldrig mere trætte ben og ømme, hjemløse fødder.

Mia sætter benene op, og lader sine øjne glide langsomt i for hernæst at følge en farveplet, der danser inde bag lågene. Hun sidder og blunder et kort øjeblik, hvorunder lyde og andre indtryk flyder sammen med små sekvenser af drømmespor og erindring.

Bag hende et sted lyder bogfinkens stemme, indledende med en stribe hårde, energiske slag fra næbbet; det er som en utålmodig banken på døren til toilettet på Dybbølsbro Station, hvor hun manganen en gang på det sidste har sneget sig til et kortvarigt blund, liggende udstrakt på flisegulvet, blot for kun alt for hurtigt atter at blive banket op

af en trængende sjæl eller en anden hjemløs.

Imidlertid fortsætter Adam af sin snørklede vej gennem haven. Han drejer hovedet og ser over søen, hvor kongen og hans følge var stævnet ud for et øjeblik siden: herfra ses det lille, kulørte, kinesiske thehus tydeligt, med lakrøde søjler og to store drager, der vogter over dets hemmelighed fra deres sæde på taget: "Hertil og ikke længere!" synes de at meddele den offentlighed, kongen har tilladt i haven.

Inden i thehuset findes da også et par kostelige kineserier: en højloftet stue, i hvilken en dør går ud i et med panelet. Bag døren ligger et lille kabinet, møbleret alene med en kongelig seng. Loftet er smykket med stjerner i guld, og rummets eneste lyskilde er et vindue af form som en blodrødt glødende halvmåne på firmamentet. Her finder kongen sin rekreation, i selskab med sin maitresse.

Adam passerer kildegrotten, for foden af Apistemplets høj, hvor kilden for længst er holdt op med at springe, ligesom den gamle Kildekone for længst har lukket sin lille gesjæft med kandis, glaserede æbler på pind og bolsjer, som Kongen af Danmark.

Men Abildgaards lille, finurlige tempel er endnu at øjne på højens top, og på en forårmorgen som denne kan det, grundet sin lidenhed, udmærket forekomme at ligge væsentligt længere væk end det egentlig gør, nøjagtig som en påmindelse om en fjern, men på visse lokaliteter, som det må fremgå i overmål nu, dog stadig så nærværende fortid, her med de af søjlerne fremkaldte mindelser om romerriget eller de gamle grækere...

I samme nu lyder det: *kræænk-kræænk-kræænk*, højt over Adams hoved. Han standser og rives tilbage til nuet ved synet af en fiskehejre der sejler af sted gennem luften.

Han står lidt og følger fuglens flugt med øjnene, inden han beslutter sig for at følge dens vej gennem haven: hvor kommer du fra?... Zoologisk have!... Hvor skal du hen, nu?... Denne vej!

Fuglen dykker ned bag en trætop i havens nordvestlige hjørne. Adam når frem, træder bort fra stien og skridter over en skrånende plæne, gennemskåret af en kanal, ud for hvilken han standser.

Tynde, mandshøje piletræer står bristefærdige til alle sider, uden at give megen dækning. På hejreøen har flokken af trækkende ungfugle her for nyligt forstærket forsamlingen af overvintrende, ældre, ærværdige medborgere, og mens de unge endnu bygger til, ligger de mere alderstegne allerede lunt på rede.

Bortset fra det er der røre og travlhed i luftrummet over den lille ø, der, skønt den er afskåret fra menneskefod, stadig er omhyggeligt bevogtet af skildvagter ude i kanalen.

"Giv agt... Præsenteeeeer gevæææær!" siger Adam og inspicerer en af

slagsen; den løfter sit lange, gule næb op i en skråsikker vinkel, og spidder ham med sit hvasse blik. Han står uden at røre sig af flækken.

Træææd af, ingen særlig fare på færde. Det er bare Adam i højt humør. Fuglen sænker sit skarpe næb. Adam misser med øjnene mod solen, der også er høj her til morgen. Dens milde skin får hjertet til at juble og slå sine saltomortaler, og her står han tilmed på første parket. Hvad mere kan et menneske forlange?

Hejrerne lander og sætter af på øen for øjnene af Adam. Det er som den slags sig hør og bør. Det er næsten så godt som at være der selv. Dog skal også noteres og tages til efterretning hvordan disse fugles uskønne gøen, gurglen, grynten, skrigen, skræppen og gylpen står i markant kontrast til deres ellers så stolte statur, med lange elegante ben og en gennemeksotisk fjerdragt... Og det for slet ikke at komme ind på, hvorledes det miserable syn af de af strømmen af ekskrementer overplaskede og udgåede træer nok kunne have fået en sartere sjæl til at begynde at lede efter en anden indkvartering, af hygiejniske årsager.

Adam begynder atter at gå. Der sidder en pensionist på en bænk og nikker til alle der passerer. Adam nikker tilbage. Sådan! Ingen skår går af ham for dét. To blishaner toppes midt i kanalen, med noget der ligner opbydelser af deres sidste kræfter, og dér, på den næste bænk, ligger Mia og hviler sig eller... han standser... Herregud, hun sover jo trygt, trods bogfinken der hopper rundt i hækken bag hende og bruger næbbet.

Adam synker en savtakket klump, og går så lidt tættere på Mia. Han fløjter en årtid, fintfyldt og mildt; Vivaldis forår. Hun vågner dog ikke. Han tager sig snart den fornødne frihed og giver sig til at improvisere over det velkendte tema. Det går således fra pianissimo over mezzo-forte til forte, et uhørt crescendo, understøttet af tåvip og knipsen i stadig stigende kadencer: moderato, allegro, agitato, prestissimo, forte, forte fortissimo. Adam går frem og tilbage foran bænken. Han tramper i stien, så stenene springer, og støvet hvirvles op i en sky der indhyller Mia på bænken. Frem og tilbage. Frem og tilbage, til sveden og andre safter begynder at bryde frem eller springe. Han hoster højlydt og rømmer sig drøjt, den ene gang efter den anden, indtil hun endelig slår øjnene op, glipper tre-fire gange, i støvet, og fæstner blikket på ham.

“Adam?” siger hun og sætter sig op. “Hvad laver du her?”

“Jeg kom lige forbi... Hvad laver du selv?”

“Jeg har drømt, tror jeg nok.”

“Drømt, siger du?... Det har jeg også...”

“Kommer du ikke og sætter dig ned?”

Han sætter sig yderst på bænken, og siger: “Hvad laver du her så tidligt på dagen?”

“Ikke noget særligt... Hvad har du drømt?”

“Drømt?... Jeg har set de særeste ting...”

“De særeste ting?... Fortæl noget mere...”

“Du ville nok tro, jeg var fuld af løgn, hvis bare jeg fortalte det halve.”

“Det gør ikke noget... Fortæl noget mere... Fortæl mig noget... En historie!”

Teksten er et brudstykke af Claus Bergs kommende roman Himmel og Hav